

Lucifer egy „magántisztviselő” szolidaritása” jelzésű zsinoget becsajfott a sztráphá és így folytatva épületes magyarázatát:

— Nézze, mily mohón tapadnak hozzá. Kik előbb érik a zsinoget, erősen ráragadnak s az a hivatásuk, hogy ők tovább szervezzék az oktaédert. Az első atom a magántisztviselők elnöke lesz, a második valóságilag a lapszerkesztőjük; a szocialistáknál feltétlenül igazgató a munkásbiztosítónál. Ezeknek társadalmi és anyagi érdeke, hogy az oktaéder minél jobban kialakuljon és soká tartson. Ezek megélnék belőle és a külső periferiák ragaszkodnak hozzájuk, mindaddig, míg a zsinog kitart, míg az eszmében hisznek. A közellevőknek nem kell hinni: ők megélnék, ha a távoliakban megvan a hit.

— És ez jó zsinog? — kérdem.

— Éppen ezt jegyezze meg: minden zsinog, minden eszme jó, melyben sokan hisznek s melyekből néhányan megélnék. Azok szolgálják s ezek fentartják az eszmét.

— De hiszen, ha rossz az eszme, akkor a hívők becsapódnak.

— Igen. Lehet így is mondani. Addig jó az eszme, míg vannak elegend, kiket be lehet vele csapni, bár a szervező atomok néha maguk is igyekeznek hinni s ekkor már szó sincs becsapásról.

— Lucifer, én fura következtetésekre jutok.

— Nem baj, csak bátran — vigasztalt Lucifer a nem alkuvó következtetések őrdögi vakmerőségével. — A végső következtetés az, hogy minden kőc jó addig, míg az oktaéder atomjait összetartja. Minden eszme jó, míg a periferiák atomjai hisznek benne. Míg becsaphatók vele, tehát szolgásgára kényszeríthetők. Ha egyszer ez az erkölcsi alap kivész, — új zsinoget kell bemártanunk a régi helyébe.

— És mi van az egyenlőséggel?

— Szintén alkalmas kőc. Mert a társadalmi kialakulásnak csak egy formája van: az, melyben uralkodnak kevesen és szolgálnak sokan. Ez a társadalmi alakulás természetes törvénye, mely változatlan. Igeretemet beváltom azzal, hogy kimondom a szentenciát: minden eszme egyaránt jó addig, míg kevesek uralmát és a tömeg önkéntes szolgásgát biztosítja. Ha egyszer kivész a szolgásgát feltétele, a hit, új eszme támad új urakkal és tömeggel, mely szolgál. Látja, ezért az új törekvések tiszteltreméltők, mert szükség-szerűek, de okos ember — harag nélkül törekszik.

— Azt hiszem, megértettem, Lucifer, bár jobbszerettem volna, ha mindezt nem éppen karácsonykor adja tudtomra.

— Ugyan, ne érzelegjen — korholt a főördög. — Hasznosítsa, amit megtudott. Ha fölér a földre, írjon könyvet ezzel a címmel: „Az eszmék története.” Írja meg a római császárság történetét, aztán a kereszténységét, végül a — magyar tisztviselőket napjainkig. És könyvének mottója ez legyen: „Tant de bruut — egy kőcös zsinogert.”

Város rendezés és szépítés.

Irta: Székely Nándor.

A városok fejlesztésének, fölvirágoztatásának főadata közelítünk egyik legaktuálisabb problémájára. Törvényhozás és társadalom karöltve iparkodnak, hogy szellemi kereskedelmi és ipari élet, a haladás és kultúra, nagy jelentőségű gócpontjait: a városokat feladataik teljesítésében támogassák. Mert, sajnos, a támogatásra városaink nagyon is rászorulnak. Saját erejükből feladatainknak csak ügyvel-bajjal és csupán nagy anyagi áldozatok árán tudnak megfelelni. De a fokozatos fejlődés útján haladva, céltudatos városfejlesztő állami politika mellett kell, hogy vidéki városaink szerepük reá róta feladataink meg tudjanak felelni. Nagyobb városainknak oda kell fejtődniük, hogy ne csak belső szervezetükben

és társadalmi életükben, hanem külső formájukban is magukon viseljék azt a jelleget, hogy egy nagyobb területnek képezik középpontját. Hogy a városban középpontosul a környék gazdasági munkájának eredménye; hogy a város egy egész környék vérkeringésének szíve, s nemcsak anyagi, de szellemi és művelődési tekintetben is irányítója a körje csoportosuló kisebb helységek lakóinak.

És mégis vidéki városaink legnagyobb része külső megjelenésében egyáltalán nem mutatja nagy és fontos szerepét. Nem egyebek, mint kedvező fekvésű helyen, hol a kereskedelmi és ipari követelmények megfelelően kielégíthetők, létesült emhéri csoportos lakóhelyek, a forgalom lebonyolítására szolgáló utak és módok is javarészt kezdetlegesek és nem állanak fejlettségük és célszerűségük tekintetében magával a város forgalmával, iparával és kereskedelmével arányban.

Mert mi adja meg külsőleg a városnak város jellegét? Az, hogy utcái és terei a forgalom és szépségügyi követelményeknek megfelelően; hogy általános elrendezésében is olyan legyen, hogy a kis helyen nagyobb számban tömörült lakók egészségének fenntartására és megóvására alkalmas oly egészségügyi berendezésekkel is föl legyen szerelve, melyek egy a köznek, mint az egyeseknek nélkülözhetetlen szolgálatokat teljesítenek. Végül, hogy az utcák és terek keretét alkotó épületek, s azoknak elrendezése ne csak a célszerűség, hanem a szépségügyi követelményeket is kielégítsék.

Meglévő városainknál mindezt alig találjuk meg és hiányosul nagy nehézségekkel jár. — Annál nehezebb a feladat, mert a már fennálló és esetleg nagy befektetésekkel létesített berendezések és művek céljainak legnagyobb rész nem felelnek meg, s ragaszkodunk hozzájuk mégis, csupán azért, mert már megvannak. Példának okáért fenntartjuk legnagyobb teherforgalmu utcáinkon is a kongotéglaburkolatot, ha már megvan, noha jól tudjuk, hogy sem a forgalmi, sem a szépségügyi követelményeknek meg nem felelnek s fenntartásuk óriási költségeivel nem is ősőbbak, mint a legkifutóbb kockakőburkolat. Fenntartjuk és továbbfejlesztjük meglévő csatornázásunkat, nem azért, mert megfelelőek, hanem mert gyökeresen orvosolni a bajt, anyagiak miatt módunkban nem áll.

Köztudomású, hogy a városi jelleget leginkább, az utcák és terek vonalainak szabályozása mellett (és ez a kevésbé fontos rész) a gyalogjárók és kocsiutak kiépítése, fásítások és egyéb kertészeti díszítések, vízvezeték és általános csatornázás létezése adja meg. S ha gyalogjáróink és utaink ki is vannak építve, a rendezetlenséghez e tekintetben oly csekélység is elég, hogy pl. a házak csapadék vize a tetőcsatornákból szabadon reáömlik az utcai aszfalt, vagy téglajárdára, úgy hogy esőzészkor, hóolvadáskor közlekedni lehetetlen miattuk! Hogyan is gondolhatnánk akkor vízvezeték és általános csatornázásra, melyek milliónyi befektetéseket igényelnek. Éppen ezért igen sokan vannak, kik az általános rendezéshez nem is tartják föltétlenül szükségesnek ez utóbbiakat. Hiszen ösztönten megvalva, ott, hol ásott és furott kutak kellő mennyiségű és megfelelő jóságú ivóvizet szolgáltatnak, csupán ivóvíz nyeresére, tüzelésre és öntözésre nagy költséggel vízvezeték létesíteni nem szükséges és nem is okszerű. Vízvezeték létesítésének jogosultsága ott van meg, hol az általános csatornázással karöltve jár, s azt a fontos célt is szolgálja, hogy a házi fekáliákba s ezek segítségével a város lakott belterületéről elszállítsa. Ezek a létesítmények pedig oly horribilis költségeket járnak, hogy ott, hol a város kevező fekvésével a jó víz beszerzését egyszerűen másrészt a fekáliák eltávolítását és ártalmatlanná

tételét vízvezeték nélkül is lehetővé teszi: megteremtésük elsőrendű szükségletet nem képezhet. Ha még ehhez az anyagiakban való szűkösködés is úgy járul, úgy meg kell elégednünk, ha utcáinkat és tereinket okszerűen, a forgalom és telepítési igényeinek megfelelően kiépítjük, azokat állandóan tisztán tartjuk, a csapadékvízek levezetéséről gondoskodunk, s fásításokkal, parkirózással és egyéb kertészeti segédeszközökkel is iparkodunk állandó tartózkodásunk helyét csinosossá, kellemessé és egészségesse is tenni.

Mikor még a nagy Pán uralkodott.

— Irta: Halis István. —

Közönséges számítás szerint úgy harminc év előtt voltam ifjú.

Én azonban tudom, hogy néhány ezer esztendő választ el attól a kortól!

Mert csak nagyon régi időben történetelt meg az, hogy este a mulató közönség között Horvát Gyula fölmászhatott az egytel-kertbéli platánusz fa tetejébe, és a magával vitt sörös korsót fel tartván, így szókokolt:

— Uraim! Innen a magasból köszöntöm a mi gyönyörűségessé kisasszonyunkat *Morgenbeszszzer* Malvint, és kívánom, hogy Isten sokáig éltesse!

A publikum mulatóit, az eredeti fölköszöntőn. Mink pedig annyira eljehettünk, mennyire kifért a szánonk. Kovács Gábor meg tust huzott rá.

Mert akkor Pán sipjától zengett minden tüget. Az emberek vidáman nevetgéltek ahelyett, hogy szemüket lesítve a masvilágra gondoltak volna.

Bizony lehet annak már néhány ezer éve!

Manapság csöndesek vagyunk. Az egytelnek villamos fénytől csillagó terneiben kényelmesen gusztálják a sláget, vagy várják, hogy megjön-e a tők- király az alsóban, és be lehet-e mondani a Gromobojt meg a kétszázast az Unuvál. Ily módon könnyen lehet élni.

Hanem a régi pogány isten uralkodása idején egy rozoga „születőben” kellett szorongani. Ott kellett a társas élet föllendülése céljából minden éjszaka olyan kurjongatást mivelnünk, hogy a deszkafalak alig tudták kiállani megrepedés nélkül.

Nyáron pedig minden éjjel kellett adni „éjjeli zenét” valamelyik lánynak. Egyszer egyiknek, máskor a másiknak. Voltak ugyan néma véleményeltérések afölött, hogy ki a legszebb hölgy, de azért mindig kiegyeztünk. És valamennyiünk részvételével mindenki lány ablaka alatt elinuzatuk azokat a felséges nótákat: „Képpeddel alszom el!” „Csak egy szép lány van a világon!” „Sajó kutyám, jaj de melyen alszol!” „Befujta az utat a hó, céltalanul megy a fakó!”

Rendesen éjjel után lopóztunk végig a cigánybandával az utcákon, míg odaértünk „a kérdéses ablak” alá. Rendörökkel mindig találkoztunk, de azok tisztességtudással „jó estét” kívántak és tovább mentek ahelyett, hogy bejelentették volna a tilos muzsikálást és az engedélyért két forintot fizetettek volna velünk. Hiszen tudja mindenki, hogy a közcsendháborítást csupán annak engedik meg, aki a rendőrségnél lefizet két forintot!

Mostani eszemmel tudom, hogy ebben nagy igazság van. Mert a szegény ember ne muzsikál-tasson, hanem azon törje fejét, hogyan szerezheti meg félire a tüzelőfát. Hanem akkor másképp volt.

Az akkori rendőrség talán inkább arra vigyá-zott, hogy a boltokat ki ne foszthassák a rablók, de nem törődött a vidám kurjongatokkal. Az éjjeli muzsika alatt a rendőrök valamelyik kapuba huzódtak és ott végighallgatván a nótákat, meg-egyeztek abban, hogy Kovács Gábor muzsikája a csöndes éjszakában igazán gyönyörűségbe ringatja a lelket.

PAGLIANO-SYRUP

Legjobb vértisztító szer
ERNESTO PAGLIANO *professor* Nápolyban.
Calata S. Marco 4.

Bevezette a hivatalos olasz gyógyszerkönyvbe. Kitüntette a gyógyszerészeti kiállításon 1894-ben, a Hygienikus kiállításon 1900-ban és majlandi nemzetközi kiállításon 1906-ban az aranyéremmel.

Üvegekben, dobozokban (poralakban) valamint comprimált láb-lakban (pixulak) minden nagyobb gyógyszerárban kapható. Rérje mindég Ernesto Pagliano, Nápoly védjegyével. Magrandolás vagy tudakozás miatt tessék Reol Apotheko Sokoré Bracchetti Nla (Sódtúró) fordulni.

Kodolányi Tóni akkoriban baka-önkéntes volt, és az ő kedvéért egy alkalommal Julcsa kisasszonynak kellett adni éjjeli zenét.

Szép egyetértésben meg is érkezünk a „helyszinre”, valahova a Hencz-ház környékére. Ott azonban váratlan akadályra bukkantunk.

Tudniillik Julcsa kisasszonyék bent laktak az udvarban. Már most ha a kapu előtt húzza a cigány, hát sohase tudja meg az a szép leány, hogy neki szólott a muzsika.

Nem lehetett másképp a dolgot nyélbe ütni, mint át kellett segíteni minden cigányt a deszkakapun, és utánuk átszállítani a hegedű szerszámokat is.

Rendben lett volna az ügy. Csakhogy Kodolányi annyira belejött a kapumászásba, hogy maga is átment rajta, és az udvarban dirigált a cigányoknak:

— Te, Sándor, ide állj! Te meg Zsiga oda húzdóját!

Mikor ezt meghallotta Horvát Gyula, hát ő is fölhangot az ajtókilincsrre, és dióverő póznáit keresztülvetette a kapun.

De már erre a többi se maradhatoit hátra. Pulai Károly minden gondolkodás nélkül bemászott. Persze akkor másféle legény volt, mint mostan, mikor idő előtt sürgősen nyugdíjazták zordon természet miatt.

Buzdai Bódinak meg éppen szakmájához tartozott az ilyen dolog. Hogyne ment volna be?

Őt követte Horvát Gyuri, meg a többiek, kiknek nevét nem szabad fölemlíteni, mert család-apák, és tisztes komolysággal kell fiaik előtt példa gyanánt állani.

Hát bizony akkor még én is számárságnak tartottam, hogy magam maradjak az utcán. Bementem.

Az udvarban remekelt Kovács Gábor. Az érzékeny nótákra majdnem sírva fakadtunk boldogságunkban.

A dolog „gyöngyül” ment egészen addig, míg Gábor bele nem kezdett az „Isteni nótá”-ba. Erre már Pulainak el kellett magát rikkantani:

— I-haj! Onnan a mélységből húzd ezt a nótát Gábor tesvér!

A primás belevágott a mély hangba és úgy húzta a felséges csárdást „onnan a mélységből”, hogy Pulainak okvetlenül táncolni kellett rá.

Mire észrevettük magunkat, már mindannyian táncoltunk. Még pedig olyan tüzzel, hogy a magyar pótátak legkedvesebbje, Gvadányi József rólunk is írhatta volna:

„Mint kinek háza ég, oly tántzolászt tettek!”

Persze megjuráztuk a nótát! Pulai minden újrírás után fölhangította szalmakalapját a levegőbe és azt kiáltotta:

— I-haj! Sose halunk meg!

Aztán odatáncolt a hová lecselt a kalap és folytonos tánc között vette föl a földről. Ez egy pompás tánc-figura volt.

Egyszer aztán mikor megint földobta, hát a kalap nem esett le sehová!

Karcsi majdnem rosszul lett ijedtében. Megrémtülve kiáltotta magát:

— A kala... a kalapom! Fölment az... Égbe!

Mindnyáján fölneztünk az égre. Már négy óra felé járt az idő. A nyári hajnal kezdte szét-hinteni az arany világosságot. Gyönyörű tiszta ég nevetett ránk onnan felülről. Szemünk mégse látta sehoh se a kalapot! Eltűnt! Csakugyan fölment az égbe!

Bizony, nem találtuk meg a kalapot, pedig még a háztetőn is kerestük!

— Mirákulum! Valóságos mirákulum! — kiáltotta. Horvát Gyula és úgy kacagott, majd megszakadt.

A csodálatos eseményen neveltünk mindnyájan. Még a cigányok is.

Valamelyik leskelődő cseléd, meghallotta a csoda emlegetését és a ház összes lakóit fölkel-tette, azt kiáltozván:

— Csoda történt!

Most aztán minden lakó felöltözött és kijött az udvarra. Tehát az egész háznak ej kellett mondani mi történt. Mindenki nevetett és min-

denki keresni kezdte a kalapot. Vagy félóra múlva fel is földöztek a szökevényt a messze lent levő akácia lombja között. Valószínű, hogy a felhajtott kalap egy darabig fölfele ment, aztán valami merész kanyarulással oldalt röptült és a lombsátor alá húzta magát. Ezért nem tudtuk megtalálni.

Persze a megtaláláson is nevette mindenki, míg csak nyílalás nem szállott az oldalába.

Akkoriban vidámság hangzott mindenfelé. A bálban, majálison, kerti mulatságban reggelig táncoltak a lányok.

Egyszer „műkedvelő előadás” volt a Zöldfában. Tömvé volt vendéggel az akkori nagy terem, melynek csupán fele a törvényszék mostani tárgyalási terme.

A „Féltékeny férj”-et adták. Lionell ur. — az udvarló. — a sugó lyuk előtt áll. Ezt a szerepet Guoth Zoltán adta, kiről máig is tudva van, hogy hidegvérrel a legborzasztóbb csínyeket képes volt elkövetni. Abban az időben sógorának, Györffy Jánosnak irodájában volt ügyvédjelölt.

Lionell tehát ott állt a sugó lyuk előtt. Piszkor kapitányné pincsi kutyájának fotográfiáját tartja kezében, és elragadtatva csókolgatja.

Egyszerre a színpadra lép a féltékeny férj a Krátki József képeben. Az arcképcsókolgatás látára gyanu villan át agyán. Kikapja fotográfiát Lionell kezéből, és amint a szerepében van, dühösen kiáltozza:

— Hah! Ó az! A feleségem! Ó-ó-hó-hó-ó, hi-hi-hi, he-he-he, hü-hü-hü!

És kacag vadul, rémesen, pauza nélkül. A nézők azt hiszik, hogy ez mind benn van a szerepében.

A publikum lelkesedik.
— Brávó!
— Pompásan játszik!
— Nagyszerű nevetés!

Hanem a kacagás kissé hosszan tart. Lionell férrefordul, hogy ne lássa a nevető férjet. Csakhogy Krátki olyan szívből kacag, hogy ennek hallatára nem tudja magába fojtani a nevetési ingert. Egyszerre elpukkan, és kiöbr belőle a nevetés ellenállhatatlan erővel.

Most aztán kettősben kacagnak.

A nagy nevetés közben Krátki leejti kezéből a képet. A fotográfia odahull a sugó lyuk elé. Horvát Gyuri a sugó, ki már régóta töri azon a fejét, hogy mi az ördögöt nevetnek ezek, hisz nincsen a szereptükben! Főlkapja a fotográfiát, és mikor meglátja a pincsi pofáját, — ő is rákezd a habotázást.

Már hárman nevetnek.

Csakhogy a jókedv ragadós. A publikum is nevetni kezd.

Először a jó spécik kacagnak a nevető színészekkel, de hamar átszáll a nevetés minden-kire.

És nevet uniszono az egész közönség anélkül, hogy tudná az okot.

Nevetnek a színpadhoz állított tüzoltók. Nevetnek az inspekciós rendőrök. Mindenki kacag, és a publikum könybe boruló szeméi előtt galoppot jár a nagy csillár gyertyalángja. A „nagy nevetők” Csemesz Kálmán meg a Pulai Károly már a falhoz támaszkodnak. És még mindig nem szűnik a kacagás.

Hát bizony he kellett szüntetni az előadást. Se a játszó nem tudták folytatni, se a publikum nem tudta volna tovább nézni a nagy gaudium miatt. Kezdődött a tánc, és tartott „ej huj világos, ej huj virradtig!”

Méltán írták a kanizsai lapok, hogy „ezen est egy felséges napot szerzett a közönségnek.” Ma napság néma a liget. Megszilárdult bennünk az erkölcs.

Ha valami sátoros ünnepen elrikkantja magát egy polgárfiúr ki benyakalt a főrhéncből, — tanácsosi bölcseségem megbotránkozik a köz-csendháborításon, és V. Ferdinánd király módjára megkérdem:

— Enyje! Hát még mindig rikkantanak az emberek?

Uj versek.

Legény-dal.

Ripacsos az arcom. Felemds a lábam.
S lépten-nyomon megis lányokra találtam.
Különb legényeknél sokszor többre vettem.
Miért is szeretlek? Miért is szeretlek?
„A lábamon-alig-alig állok,
Mégis szeretnek a lányok,
Ragyogó csillagom, golambom!”

Nagyon tudok sírni? Nagyon tudok nézni?
Szeretni tudok-e? Vagy csak megigézni?
„Nagy Isteni tudok csak? Kérni, nagyon kérni?
Talin nek sajnálnak? S nem is vagyok férfit?
Seny! Alig-alig állok,
Mégis szeretnek a lányok.
Sejehaj! Sejehaj! Sejehaj!

II.

Vérttestamentum.

Száz asszonyt tudnék egyszerre szeretni.
Ezer nőt tudnék irni egy éjjel.
Millyon nagy reszket bennem szerzeszélj!
Ember vagyok s Isten szeretnék lenni!

Ami vér lüktet bennem, most piroslik,
Ami élet van bennem, most buzog.
A szemem düllök... Fejem lehanyallik
Mást születek újra. Vagy meghalok.

Meghalok! Hadd lám él-e vagy hal-e?
Rühagyatni a vérem — valakibe.

Abonyi Andor.

Három levélben két élet.

Írta: Szalay Sándor.

I. levél.

1884. karácsony-este.

Kedves Barátom!

Ugy emlékezem, hogy tízéves találkoznék alkalmával nagyon sokat foglalkoztunk a házasság kérdésével. Erősen ugrattatok, hogy házasocejam meg. Az értéktelen témák hamar kiparolnának a fejből. Azóta egyetlenegyszer sem foglalkoztam ezzel a kérdéssel. Csak ma gondoltam rá. Ennek meg is van a magyarázata. Mi, legényemberek, sohasem érezzük a házaselet sokat hangoztatott édes melegségének hiányát; csak így karácsony-estén. Ezer az estén igazán a családi élet világába siet mindenki. A holdkörös íróemberek limonádés szálló ígéri szerint: „ott ragyog ilyenkor az élet költésze.” Hogy igaz-e; nem tudom. Előttem csak az a bizonyos, hogy a kárpátok és vendéglők itt Hajmáskéren mind üresek. Megjártam valamennyit, hogy talán majd valahol csak találok egy-két magamhoz való cimborát. Nem volt sehol. Hazajöttem. Cigaretta-rujítottam s leültem a lobogó kályhatűz mellé. Néztam a játszózó lángokat; a lelkem meg azalatt úgy röpkedött, szállodogált ide-oda, mint a fészektelen madár. Elszállott Veszprémbe is, a hol diakkoromban annyit vidám karácsony-estét öltöttem. Rátok, a feledhetetlen jó iskolatársakra gondoltam. Sorra vettelek benneteket... Mit csinálhattok ti most? Gondoltok-e ti is a régi kedves karácsony-estékre? Ahogy képzeletem elé állítottalak benneteket, — azt láttam, hogy tízéves találkoznék óta — már valamennyi konskolárisom nyakába akasztotta a házaselet ügynevezett róza-láncát. Kópácsy Pista egy fiatal özvegyasszonyt vett el. Hajdu Gyuri alig egy esztendeje értesített, hogy övé lett az öt világ-ész legszebb szöke lánya. Babarczy Dénes valami ekeke szemű angyallal szállott be a házaselet paradicsomába. Így írta. Rátok Jancsi azt írta, hogy a kis aranyos feleségének olyan szép cinóber-színű hajzata van, hogy ha véletlenül Londonba kerülne, az egész angol-nemzet belepoindulna. Szóval: iskolatársaink közül azok is,

COGNAC

Ovakodjunk utánzatoktól.
Bevásárlásnál határozottan gróf Keglevich
István utd. hírneves gyűjteményeit kérjük.
Bel- és külföldi kizárólag diszoklevéllel kiténtve.